תורת הר שמואל

פרשת בא תש"פ זמני השבת:

כניסה: 4:41 צאת: 5:51 ר"ת: 6:25 שקיעה: 5:15

מזל טוב!

להר' **דוד נחמה ורעיתו** הי"ו
על הברית לנכד

להר' **יעקב אביכזר ורעיתו** הי"ו
על הולדת הבן, והברית בעזה"י

להר' **שלמה לוי ורעיתו** הי"ו
על אירוסי הבת

להר' **יוסי שטרן** הי"ו
על האירוסין שיתקיימו בעזה"י

להרב **חיים דדש ורעיתו** שליט"א
בהגיע הנכד למצוות

ברכה שמחה ונחת באורך ימים ושנים!

נתרם על ידי ר' חגי חיות הי"ו
ברכה שמחה פרנסה ונחת באורך ימים ושנים
בזכות זיכוי הרבים

פרשה מפורשת הרב דוד שרעבי

כתוב בפרשה: (י"ב ל"א) ויקרא למשה ולאהרן לילה וגו', פירש רש"י: מגיד שהיה מחזר על פתחי העיר וצועק היכן משה שרוי וכו', פרעה מסתובב ברחובות לחפש את משה רבינו, ושולחים את הרשע הזה דרך סימטאות ימינה שמאלה קדימה אחורה, ומכתובת לכתובת עד שמצליח למצוא את משה רבינו, אך צריך ביאור היכן מרומז בפסוק שפרעה היה מחזר ומחפש את משה ואהרן, אולי מיד הלך אל ביתם ודיבר עמם?
אלא כתוב לפני זה ויקם פרעה לילה, כבר מפורש שכל הסיפור הזה היה בלילה, שפרעה קם באמצע הלילה, אם כן מדוע שוב צריך לכתוב ויקרא למשה ולאהרון לילה, אנחנו כבר יודעים שכל המעשה הזה היה בלילה מפסוקים שלפני כן! אלא אם כתוב לילה חייב להיות שהפסוק בא ללמד אותי עוד דבר, שלפרעה הייתה בעיית לילה! לחפש אדם בלילה קשה, חשוך, ומזה למדו שבא הכתוב לומר שלא מצא פרעה את משה, היה אצל פרעה ממש לילה בעצם החיפוש שלו כאדם שלא מוצא בחושך!

כתוב בפרשה: (י"א ל"ה) ובני ישראל עשו כדבר משה וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלות, פירש רש"י: אף הם היו חשובות להם מן הכסף והזהב והמאוחר בפסוק חשוב, זאת אומרת כמו שזהב הוא יותר חשוב מכסף, כך גם השמלות היו יותר חשובים מהכסף והזהב, שהפסוק עולה ביוקרת הביזה, כסף - זהב - שמלות, וצריך להבין איך מוכח שהשמלות היו חשובים?!
בני ישראל במצרים לא שינו את שמם, שפתם, ולבושם! אפילו שעבדו עבודה זרה אבל את שמם, שפתם, ולבושם הם לא שינו, אם בני ישראל לא שינו את לבושם אם כן בשביל מה הם צריכים בגדים ממצרים? בגד שאי אפשר להשתמש בו?! אלא ודאי שלא לקחו את הבגדים בשביל ללבוש, אלא פשוט הם היו מאוד יקרים בפני עצמם, הבד, השזירה, אולי מיני פרוות, בקיצור הבגד היה יקר לא בגלל שהוא היה חליפה, אלא הבד עצמו היה בד יקר וחשוב, ולכן בני ישראל לקחו אותם לשימושים אחרים! וכיון שלקחו אותם בגלל ערכם, שוב אפשר לדייק בפסוק שכיון שזהב כתוב אחרי כסף, וזהב הוא חשוב יותר מכסף, כך גם השמלות כיון שכתובים אחרי הזהב הם יותר יקרים מהכסף והזהב!

כתוב בפרשה: (י"א ב') דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב ושמלות, פירש רש"י: שלא יאמר אותו צדיק אברהם ועבדום וענו אותם קיים בהם ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם. וצריך להבין מדוע הוצרך לטעם שלא יאמר אברהם שהקדוש ברוך הוא לא קיים את הבטחתו, הרי עצם זה שהקדוש ברוך הוא מבטיח ואחר כך יצאו ברכוש גדול זה מספיק סיבה לדרוש שההבטחה תקויים?!
אלא הביאור הוא, שבגלל הבטחתו של הקב"ה לא צריך לבקש כסף וזהב מן המצריים, הרי לא נבצר מהקב"ה לסדר להם במדבר הרבה כסף וזהב ורכוש גדול, יש יכולת ביד הבורא לשלוח ענן שיוריד להם כסף וזהב, כסף הוא לא הבעיה! אך אברהם אבינו טען שאדם שבא לקבל את התורה כעבד הרי הוא מדוכדך, שפל, כנוע, לא כך צריך לבוא עם ישראל לקבלת התורה, אפילו אם יהיה להם הרבה כסף בכל זאת ירגישו כעבדים עשירים, אבל על ידי שלקחו ביזה ממצרים, וביזת הים, נהפכו מעבדים לפועלים שכירים שמקבלים תשלום מבעל הבית שעשו לו עבודה, ולא פיצוי וקיצבה של ביטוח לאומי! לקבלת התורה צריך שמחת הלב, ולא שיהיה רושם העבדות שוכן בקרבם, וזה שה שהבטיח הקב"ה לאברהם אבינו, שבמקום שירגישו את עצמם עבדים מנוצלים, יהיה הפוך, שינצלו את מצרים, מצרים הם שירגישו את עצמם מנוצלים על ידי שבני ישראל יקחו מהם כסף וזהב ורכוש גדול כמו בעל מלאכה אומן הכי גדול ויקר שיש בעולם, וזה תשלום שכר פעולה, ולא שכר עבדים וזה כוונת רש"י.

פרפראות עמוד 2
חזו בני חביבי עמוד 4
למדני חוקיך עמוד 3
עיון הפרשה עמוד 5
נועם דברות עמוד 6
הלכה פסוקה עמוד 7
חזו בני חביבי עמוד 8

חזו בני חביבי

ר' לוי סעדיה נחמני זצוק"ל

מקצת שבחו

חכם לוי סעדיה נחמני נולד לאמו רינה ולאביו חכם יעקב ביום י"א אדר תרפ"א (1921), בעיר מרקש שבמרוקו.

הוא נולד אחרי שנים שבהן ילדי אביו ואמו מתו בינקותם, ונקרא על שם חכם אלעזר הלוי, רבם של הוריו, ועל שם חכם סעדיה רבאח, שעל קברו התפללו הוריו להולדת ילדים.

למד מפי אביו, מפי חכם יעקב חזות וחכם אברהם אביטבול, ונסמך על ידי חכם שלום משאש.

נשא לאישה את מרת פיבי ונולדו להם ארבעה בנים: ישראל, בן-ציון מאיר, שאול ושר-שלום.

לימד בתלמוד תורה 'אוצר התורה', ובשנת תשי"ד התמנה לרב בישיבת 'נווה שלום'. במקביל לימד תנ"ך ותלמוד בבית המדרש למורים בקזבלנקה.

בשנת תשכ"ד עלה לא"י והתיישב בפתח תקוה, שם הוצעה לו משרת רבנות. הוא ויתר על המשרה לאחר זמן קצר, לטובת חברו, חכם משה מלכה.

עבר לירושלים, והיה ממקימי ישיבת 'אוהל מועד' בשכונת בית וגן בעיר. הוא היה שותף להקמת בית הכנסת 'בית שמואל' בשכונת שמואל הנביא ו'דרכי נועם' - מוסד להפצת תורה למבוגרים ונוער. חכם לוי סעדיה מסר שיעורי תורה ויהדות באוניברסיטאות, וארגן שיעורים לבני נוער בשעות אחר הצהריים.

נפטר ביום ז' שבט תשנ"ה ונקבר בהר המנוחות בירושלים.

כתב את 'ברית הלוי', פירוש לספר קהלת, וחיבר קונטרסים שונים, ביניהם 'וענתה השירה הזו' העוסקת בעניינים אקטואליים ובגאולה.

פרפראות הרב משה קליין

"ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה" לא כתוב "לך אל פרעה" אלא "בא אל פרעה" - כי מן הקב"ה אין הולכין, אי אפשר להתרחק ממנו, הוא נמצא בכל מקום מלוא כל הארץ כבודו. לכן נאמר כאן "בא" אתי הנני אתך בכל אשר תלך.

(הרב מ"מ מקוצק)

"שלח עמי ויעבדוני", שלוש לשונות מצאנו בתורה לגבי היוצאים ממצרים, משה אמר "שלח עמי" פרעה אמר "לכו נא הגברים" ועבדי פרעה אמרו "שלח את האנשים" מיעוט גברים שניים, שני פעמים "גבר" בגימטריא "קדוש" הוא שאמר פרעה רק הקדושים בלבד ילכו. עבדי פרעה אמרו "אנשים" פעמיים "אנש" בגימטריא "שבת" רק שומרי שבת ילכו. אבל משה רבנו אמר "שלח את עמי", העם כמו שהוא אפילו הריקנים שבו. (בשם האדמו"ר מבעלז)

"צלי אש ומצות על מרורים יאכלוהו" מהמצוות של ליל הסדר לאכול (קרבן פסח) צלי אש מצות ומרור בעת יציאת מצרים. ר"ת של הפסוק "צלי אש ומצות על מרורים יאכלוהו" צאו עמי.

"ויאמר אליהם לכו עבדו את ה' אלוקיכם מי ומי ההולכים, ויאמר משה בנערנו ובזקנינו נלך בבנינו ובבנותנו..."

פרעה אומר למשה רבנו "מי ומי ההולכים", "מי (ו)מי ההולכים" = בגימטריא 210. כלומר, אמנם מלאו ימי שנות עבדותכם אך לא כולם יוכלו לצאת לעבוד את ה' (מלבד הטף). עונה לו משה רבנו "בנערינו (ו) בזקנינו" בגימט' 613. כולנו מחוייבים בתרי"ג 613 מצוות וע"פ דרך זו וגם "בבנינו" = 120 עד 120 ימי שנותינו נלך. (משב"א)

"ויהי חשך אפלה לא ראו איש את אחיו" כשהאדם אינו רואה את הזולת, או אינו רוצה לראותו - חשיכה בעולם (מאמרים) החושך היותר גדול, כאשר איש אינו רואה את רעהו ואינו משתתף בצער הזולת "לא ראו איש את אחיו" הרגש נעשה משותק "ולא קמו איש מתחתיו", אין לו תקומה.

(חידושי הרי"ם)

"כשלחו כלה גרש יגרש אתכם מזה דבר נא וישאלו איש מאת רעהו"

בדרך חידוד, לפי הדין אם פועל חוזר בו באמצע היום ידו על התחתונה, ואם בעל הבית חוזר בו, עליו לשלם בעד כל הזמן ששכרו. אם כן, כאשר גרש יגרש אתכם בטרם כלות הזמן של ארבע מאות שנה, צריך לשלם לכם השכר של הזמן כולו, לכן "דבר נא באוזני העם וישאלו", כי בדין תהיו שואלים לכם.

(ר' יוסף בר סולובייצ'יק מבריסק)

"ואמרתם זבח פסח הוא לה'"

מכאן ששואלים ודורשים בהלכות פסח קודם לפסח שלושים יום (מדרש פליאה) ואפשר להסביר: חצי "פ" הוא "מ" וחצי "ס" הוא "ל" וחצי "ח" הוא "ד" הרי אותיות "למד" וזהו כשתחתכו ("זבח") מלת "פסח" לחצאין יצא למד, כלומר לימוד הלכות פסח למד יום קודם החג. (ילקוט האורים)

למדני חוקיך הרב חיים דדש

האם יש עניין לקשור את הציצית עם חוט תכלת המופץ בזמנינו

המדרש בבמדבר רבה פרשת שלח פרשה יז סימן ה' מצוה להביא לבן ותכלת ויעשה אימתי כשהוא תכלת ועכשיו אין לנו אלא לבן שהתכלת נגנז, ע"כ.

הרמב"ם בפירוש המשנה מסכת מנחות פרק ד משנה א כתב, מצות ציצית כוללת שני צווין, האחד שיהו ציציות בכנפות הטליתות והוא אמרו ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם, וזה נקרא לבן לפי שהוא צמר לבן או פשתן לבן כפי התנאים והכללים שנתבארו בתלמוד בדיני הציצית, והצווי השני שיתן חוט צמר תכלת כרוך על אותם הציציות וחוט זה נקרא תכלת והוא אמרו ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת, ואינו אצלינו היום לפי שאין אנו יודעים צביעתו, לפי שאין כל גון תכול בצמר נקרא תכלת, אלא תכלות מסויימת שאינה אפשרית היום, ולפיכך אנו עושים הלבן לבדו. ואמרו והלבן אינו מעכב את התכלת

בשם האר"י כתב בפרי עץ חיים (שער הציצית פ"ד), כי בחינת הציצית שהיו נוהגים בזמן שבית המקדש היה קיים, שהיו כל הציציות מן הז' חוטין לבנים, וחוט אחד של תכלת. אבל לאחר החורבן הם הכל חוטי לבן ואין לנו תכלת וכו'. וכתב עוד (בפ"ה): כי האמת היא שבזמן הזה אחר החורבן, אין בנו כח להטיל תכלת, כי אין אנו משיגים. ע"כ

והנה האדמו"ר מראדזין זצ"ל חידש והמציא דג שלדעתו הוא החלזון וצבע ציצית בדמו, וכידוע לא הסכימו לו שאר גאונים בדורו אפילו להחמיר כן, רק מחסידי ראדזין נוהגין כן, ובזמן האחרון מצאו דג דומה וטוענים שזהו תכלת, ויש מחסידי ראדזין שטוענים שאינו התכלת שהכשיר האדמו"ר מראדזין כתכלת האמיתי, וכדהעיר על זה נכד האדמו"ר זצ"ל הרב ליינער,

במאה השנים האחרונות עסקו גדולים וטובים בשאלת התכלת ומני אז זוהו שלשה מיני חלזון עיקריים המשמשים לצבע התכלת הראשון לחידוש התכלת האדמו"ר מראדזין זיהה את התכלת כדיונון הרוקחים דג הדיו , אחריו הגרי"א הרצוג ערער על קביעתו משום שהדיונון אינו חלזון ועוד טענות, וזיהה את התכלת כסגולית ינטינה אבל כיום מקובל יותר בזכות כמה ת"ח שעוסקים בדבר לזהותו עם "ארגמון כהה קוצים"

בערוך השולחן כתב תניא היה ר"מ אומר [שם] גדול עונשו של לבן מעונשו של תכלת משום דלבן מצוי הוא בכל מקום ובנקל להשיג ועם כל זה לא עשה לפיכך עונשו מרובה משא"כ בתכלת שדמיו יקרים וקשה להשיג לפיכך אין עונשו גדול כמו בהעדר לבן ובעונותינו מזמן שנתפזרנו אין לנו תכלת ואין אנו יודעים מזה כלל וכל ציצת שלנו לבן ומ"מ אנחנו מקיימים המצוה כתקונה דכבר נתבאר דהתכלת אינו מעכב את הלבן ולכן מי שמבטל מצוה זו עונשו מרובה ודע שזה שנים ספורות שאחד התפאר שמצא החלזון ועשה ממנו תכלת והמשיך אחריו איזה אנשים אך לא היה לו שומע מגדולי הדור ומכלל ישראל ונתבטל הדבר עד כי יבא גואל צדק במהרה בימינו, אמן:

בספר תשובות והנהגות כרך א סימן כו כתב והנה בעצם השאלה אם זהו תכלת או לא אנו לא נוכל להכריע, אבל בסוד תכלת שדומה לרקיע שמזהיר עיקרה בזמן שרואים השגחת אלוקים בגלוי, ובימי התנאים עוד זכו וראו ולכך נמשך, אבל מאז חשך ומדרכי אלקינו ית"ש הסתר תוך הסתר, ולכן התכלת נעלמה עד שיתגלה בביאת משיח צדקינו, ולא נראה שדוקא בזה"ז שאין הסתר כמוהו זכינו להתגלות התכלת, ושו"מ בישועות מלכו סימן א' - ג' שהאריך בזה שגם לדעת האריז"ל אין מקום לזה יעו"ש.

קובץ תשובות הרב אלישיב חלק א סימן ב ע"ד השאלה האם ראוי ונכון להטיל ציצית צבוע בצבע תכלת אחרי שלדעת חוקרים בזמנינו ברור להם שמצאו את החלזון שאמרה תורה. ואף אם נטיל ספק בדבר, מ"מ לא גרע מקלא אילן [לא יהא אלא לבן], ומאידך מרוויחים שמא באמת הוא החילזון האמתי ומקיימים מצוות ציצית ככל חוקתו ומשפטו ככתוב בתורת משה. אכן ד"ז כבר הי' לעולמים וכידוע שמלפני יותר ממאה שנה סבר א' מגדולי האדמורים שהוא מצא את החלזון והכריז קבל עם ועדה שאין לו ספק בדבר והרעיש עולמות למה מתעלמים מקיום מ"ע מה"ת. אך גדולי ישראל בדורו לא הסכימו עמו, והנה כעבור ימים ושנים באו חוקרים ובטלו את דבריו מכל וכל אלא הצביעו הם על משהוא אחר שהוא הוא החלזון. שוב אחרי תקופה יותר מאוחרת קמו אנשי מדע וטענו שכל מה שחזו עד כה שוא ותפל הוא ורק הם היודעים ומכירים את החלזון האמתי, ואנחנו לא נדע אם לא כעבור שנים יבואו אחרים ויבטלו גם דבריהם. והנה טענת הבית הלוי נגד התכלת של הרבי מרדזין ז"ל הוא שאם הדג הי' במציאות וגם הוצאת צבעו הי' ידוע בכל זמן מהזמנים מעת שנפסקה התכלת מישראל ועכ"ז לא לבשוהו אבותינו, ה"ה כאילו יש לנו בקבלה ומסורת מאבותינו כי זה הדג וצבעו איננו החלזון והתכלת אף שיש בו כל הסמנים שסמנו בו הנ"ל - ואנא לא ידענא מה עם ההמצאה אשר המציאו חוקרי זמנינו אם גם עלי' חל הטענה הנ"ל. והגאון מקוטנא בספרו ישועות מלכו ב' "כבר הוחזק אצל ישראל זה יותר מאלף שנה שנגנז התכלת, ופשט לשון הספרי פ' ברכה ומדרשו של האריז"ל מסכים לזה שאין תכלת אלא בזמן ביהמ"ק. וגם מלאכת הצביעה לא נתברר, כי לדעת רש"י היורה שנותנים לתוכה דם החלזון לצבוע לא הי' רשאין לערב סממנים אחרים כ"א דם החלזון לבד, ולהרמב"ם ביורה שנותנים החלזון נותנים הסממנים - ומי יכריע בזה"ז - עי"ש בסי' א' ב' ג'. ומסיק ע"כ א"א לסמוך ולסייע את מלאכתו. ע"כ.

לסיכום : הרבה דיו נשפך על חידוש התכלת בימינו רוב גדולי פוסקי האשכנזים כתבו שאין ללבוש תכלת בימינו חוץ ממי שרבותיו נהגו כן וכ"כ בשו"ת אור לציון כתב מי שלא נהגו אבותיו לשים פתיל שיש אומרים שהוא פתיל תכלת, לא יתן חוטים אלו בטליתו, שיש לחוש בזה שנראה כמזלזל במנהג אבותיו שלא נהגו לחוש לאומרים שהוא פתיל תכלת, ועוד שכיון שאינו ודאי, יש לחוש משום תולה קלא אילן בבגדו ואומר תכלת הוא (ראה ב"מ ס"א ע"ב). בילקוט יוסף כתב עם הסכמה של מרן הרב עובדיה זצ"ל, שאצלינו הספרדים ועדות המזרח, לא ראינו מנהג זה אצל רבותינו, וזכינו להכיר את ראש הישיבה מורינו הג"ר עזרא עטייה זצ"ל, והגאונים רבי יעקב עדס ורבי עובדיה הדאיה, זצ"ל, ועוד, ואף אחד מהם לא חש להחמיר שמא זה התכלת, ושמא יש כאן קיום מצות עשה מן התורה. ומוכח שלא חשו לזה כלל.

וגם גדולי הרבנים באר"י ובעיה"ק בני ברק ת"ו, כמו החזון איש והסטייפלר זצ"ל, לא החמירו בזה על עצמם, אף שנהגו חומרות רבות בשיעור הטלית וכו', וממילא אין לנו לחדש מנהגים שלא נהגו בהם רבותינו וגדולי הדורות האחרונים. אולם בשם הרב מרדכי אליהו זצ"ל כתבו שמי שרוצה להחמיר על עצמו ולשים תכלת יכול לעשות כן ואין בזה יוהרא אחרי שרבים עושים כן.

"כבר כתיב 'ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך'. נמצא כל עניינים כאלו גורמים לישראל להיות נתונים בהסתר פנים ח"ו, וגם איתא בזוה"ק פרשת נשא שדבר זה גורם לשרות סטרא אחרא בביתא וגורם מסכינותא לביתא. על כן נדב לבי בעז"ה לאסוף את כל מאמרי חז"ל השייכים לענין זה, ולהראות לפני הכל את גודל העוון והעונש שיש בזה, וגודל המעלה להאשה הצנועה בדרכיה, שעי"ז היא זוכה לבנים יראי השם וחשובים שבדור, אולי על ידי זה יראו ויקחו מוסר ויתוקן קצת הפרצה הגדולה הזאת, ובזכות זה נזכה לראות בבנין ירושלים גדריה ועניניה בב"א" (החפץ חיים - ספר גדר עולם)

חזו בני חביבי

שמחה גדולה בבר מצוה לבנם של ר' משה דלטיצקי ורעיתו הי"ו

הבחור החשוב
שי הי"ו

שיעור בהלכות טהרה חמישי בשעה 9:30 עם צ'ונט משובח! אחרי השיעור שירת הבקשות!

השבוע היה נדבת איש החסד ר' יוסי שטרן הי"ו

חזו בני חביבי

ברית לנכדם של אנשי החסד הר' דוד נחמה ורעיתו הי"ו בשמחה רבה!

סיום מסכת סנהדרין, על ידי הר' חגי חיות הי"ו והר' אברהם חיימסון הי"ו
וסעודת הודיה של הר' חגי חיות ורעיתו הי"ו

עיון הפרשה הרב דוד וייס

יציאת מצרים –יסוד האמונה

"ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אותותי אשר שמתי בם וידעתם כי אני ה' " האמונה שלנו בנויה על יציאת מצרים ומתן תורה ואכן המטרה של כל הניסים היתה לחזק את האמונה בקב"ה .

ובאמת, אמונה צריכה להיות חושית, מה שרואים בעיניים. וכמו שאמרו חז"ל אינה דומה שמיעה לראייה.

כלל ישראל כולו ראה את כל מה שנעשה במצרים את כל הניסים. וממילא "וידעתם כי אני ה'" - ידיעה. אמונה היא הידיעה כי אני ה'. זהו היסוד של האמונה.

המצרים טענו שהקב"ה שייך לכל העמים. אין לו קשר מיוחד עם עם ישראל. מכות מצרים שינו לגמרי את כל התמונה. המציאות החדשה של "למען תדעון אשר יפלה ה' בין מצרים ובין ישראל" הקב"ה מפלה בין ישראל והמצרים. יש כאן הוכחה שאי אפשר לערער אותה שהקב"ה מייחד את שמו והשגחתו באופן מיוחד על עם ישראל.

כל ניסי מצרים באו ללמד את פרעה במה שהוא לא רצה להאמין בו.

פרעה הלא טען שהוא אלוקים. "לי יאורי ואני עשיתיני" באו ניסי מצרים והראו לו בדיוק מי הוא אדון העולם, מי הוא בעל הבית של העולם!

הרמב"ן בסוף פרשת בא שהיא פרשת האמונה החושית כותב על הפסוק: "והיה לאות על ידיך ולטוטפות בין עיניך כי בחוזק יד הוציאנו ה' ממצרים"

כותב הרמב"ן "ועתה אומר לך כלל בטעם מצוות רבות מעת היות עבודת אלילים בעולם. מימי אנוש החלו הדעות להשתבש באמונה מהם כופרים בעיקר ואומרים כי העולם קדמון ומהם מכחישים בידיעתו הפרטית ומהם שיודו בידיעה ומכחישים בהשגחה שלא ישגיח הקל בהם ואין עמהם עונש או שכר. וכאשר ירצה אלוקים בעדה או ביחיד ויעשה עמהם מופת בשינוי מנהגו של עולם וטבעו, יתברר לכל ביטול הדעות האלה כי המופת הנפלא מורה שיש לעולם אלו-ה מחדשו ויודע ומשגיח ויכול. ולכן יאמר הכתוב במופתים "למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ להורות על החידוש כי הם שלו. כי בכל זה היו המצרים מכחישים או מסתפקים כלומר הם נטו להאמין כי על אף שיש בורא לעולם אבל הוא אינו משגיח אותו. הייתה חסרה להם את החותמת של "השגחת הבורא לעולם".

אם כן האותות והמופתים הגדולים עדים נאמנים באמונת הבורא ובתורה כולה.

לפי זה מובן היטב התנגדותו של פרעה לקבל את פשר המכות משום שהמכות הרסו את התזה והאמונה בה האמין פרעה.

> "המצרים טענו שהקב"ה שייך לכל העמים, אין לו קשר מיוחד עם עם ישראל, מכות מצרים שינו לגמרי את כל התמונה, המציאות החדשה של "למען תדעון אשר יפלה ה' בין מצרים ובין ישראל"

שבת שלום לכל המתפללים בבתי הכנסת בהר שמואל ולחברים המקשיבים לקולך די בכל אתר ואתר.

נועם דברות הרב עמנואל איפרגן

בענין הנחת תפילין של רבנו תם וזמן הסרתן

הנה ידוע מה שכתב השו"ע באו"ח (סימן ל"ד סעיף ב') יראה שמים יצא ידי שניהם, ויעשה שתי זוגות תפילין ויניח שניהם, ויכוין בהנחתם באותם שהם אליבא דהלכתא אני יוצא ידי חובתי. וכו' עיי"ש. ובסעיף שאחר זה כתב שלא יעשה כן אלא מי שמוחזק ומפורסם בחסידות, ובאחרונים כתבו משום דהוי כיוהרא. ועיין שם באחרונים שכתבו רבות בענין זה, והחיד"א בספר ברכי יוסף הובא בשערי תשובה (שם ס"ק ו') כתב שבמקומותינו רבו תופשי התורה ומקצת בעלי בתים מניחים דר"ת ג"כ, ולא מחזי כיוהרא. ועיין בספרו מחזיק ברכה שכתב יש מי שכתב דבקושי התירום. עיי"ש. וע"ע בשו"ת שלו חיים שאל (סימן א') שהעיד בגודלו שבארץ ישראל המנהג שנים רבות שאף בע"ב מניחים, וראה עוד במה שכתב בספר שולחן גבוה (שם סק"ד) וז"ל: בעיר גדולה של חכמים עיר מולדתי שאלוניקי היו רבנים גדולים שלא הניחו רק תפלין דרש"י לבד, וכגון הרב הגדול מהר"י קובו, והרב הגדול מהר"ר שלמה אמארילייו, ומורי כמוהר"י דוד ז"ל (בעל בית דוד) וכן הייתי נוהג אחריהם. וכשבאתי פה ירושת"ו ראיתי דאפי' מאן דהוא לובש ב' זוגות, ולכן גם אני נהגתי כמותם דשוב אין כאן יוהרא. עכ"ל. וע"ע בשו"ת הרמ"ע מפאנו (סי' ק"ז) שהביא שכמה דורות לפניו היו נוהגין קהל ועדה וישראל להניחם בפרהסיא וכו' עיין שם. וע"ע בשו"ת מנחת יצחק, (ח"ו סימן ז') ובשו"ת יביע אומר. (חלק ט' סימן ק"ח)

וכן כיום המנהג בארץ ישראל ברבים מהמקומות תמצא שרוב הקהל הספרדים מניחים תפילין של רבנו תם, ואף קהילות שבחו"ל שלא הייתה מוצא אחד שמניח תפילין של רבנו תם, ברוב מקומות נוהגים כיום להניח תפילין של רבנו תם. ועיין באוצר המכתבים להגאון רבי יוסף משאש (ח"ג) שכתב שבעירו במרוקו לא תמצא שנים או אפילו אחד מעיר שמניחים תפילין של רבנו תם. וכן בספר ילקו"ט שמש (סימן י"ב לבן דודו הגר"ש משאש) כתב שגדולי החכמים במרוקו לא נהגו להניח תפילין של רבנו תם, אלא הניחו של רש"י בלבד. (ועוד סיפר הרב משאש על עצמו שכשהיה צעיר רצה להחמיר ולהניח גם תפילין של ר"ת, ולאחר מכן במשך כמה חודשים חלה במחלה קשה ומדבקת מאוד, שמפאת חומרתה ההוראה הרפואית היא שכל בגדי וחפצי החולה צריכים שריפה, כדי שהמחלה לא תעבור לאנשים אחרים. והוא נהג כדעת הפוסקים שבמצב כזה אין להניח תפילין, כדי שלא לגרום אח"כ לשריפתן. והסכים בדעתו שחלה באותה מחלה מפני שסטה ממנהג אבותיו והניח תפילין של ר"ת, ועל כן נענש שבמשך כמה חודשים לא יכול להניח תפילין כלל. ובכ"א כל אחד ינהג כפי שקיבל מרבותיו, ואיני בא להכריע במה שידוע ומפורסם לרבים.)

וכן כידוע הגר"א שהיה חסיד ומדקדק בכל מצוות התורה, לא היה מניח תפילין של רבנו תם כמו שהעיד בגודלו תלמידו רבי חיים מוולוזין ששאל את הגר"א מדוע איננו מניח תפילין של רבנו תם והשיב, "למה דווקא תפילין של ר"ת? הרי יש עשרים וארבע [ויש אומרים: שישים וארבע!] שיטות, וכי תניח עשרים וארבעה זוגות תפילין"?! אמר רבי חיים מוולוז'ין: "אך תפילין של ר"ת מיוחדות. אולי ישאלו אותי בעולם הבא למה לא הנחתי". אמר לו הגר"א: "לא מקיימים מצוות בשביל עולם הבא. מקיימים מצוות בשביל עבודת ד'". (ארחות חיים כתר ראש אות י"ג) וכן כידוע הגר"ח מבריסק לא הניח תפילין של ר"ת, (עיין בשו"ת תשובות והנהגות ח"ד עמ' תכ"ה) וכן נהג החזו"א (אורחות רבנו ח"ג עמ' קצ"ג) וכן החפץ חיים סיפר לבנו ר' לייב, שהוא התחיל להניח תפילין של רבנו תם, אחרי שבירושלמי שנתגלה מחדש על מסכת מנחות מפורשת בו הנחתם, כדעת רבנו תם. אמנם בסוף נודע שהירושלמי הזה הוא מזויף, אך החפץ חיים המשיך להניח תפילין של ר"ת עד הסתלקותו כיוון שכבר התחיל. (עיין בספר כל כתבי חפץ חיים השלם ח"ג עמ' כ"ד)

אומנם יש להעיר שכן המנהג אצל רבותינו הליטאים כמבואר, (וכן המרוקאים כמצויין לעייל) אבל רבותינו גדולי החסידות, וכן גדולי רבותינו הספרדים הקפידו בהנחת תפילין של רבנו תם משום דחסדאין מילייהו, ואף הסבירו הדבר על פי הקבלה. (ראה בדברי הבן איש חי, אינו לפני כעת) והא דלא חיישי ליוהרא, משום דכל החשש יוהרא, כשאין כולם או רובם מניחין תפילין של רבנו תם. אבל כשיש רבים שמניחים תפילין אלו לא חיישינן ליוהרא, אף שמניחם בפרהסיא. ויש להעיר בכל אופן דאם חיישי לדברי השו"ע שלא יניחם בפרהסיא, הוה להם להניח בצנעא. דבזה לא הוי חשש יוהרא, וכמו שכתב בהדיא בתשות שבות יעקב (ח"ב סי' מ"ד), וז"ל: דדווקא יחיד ירא שמים שרוצה להחמיר על עצמו והצנע לכת, ודאי זכור לטוב, ואין בו משום יוהרא, וכן עיקר מקורו של דין זה, הוא מהרא"ש (פ"ק דברכות), שכתב, ראוי לכל ירא שמים שיהא מיצר ודואג לשפוך תחנונים וכו', מבואר מלשונו, דדווקא ביחידות שנו ולא בציבורא. אומנם בענינו כיון שרוב הציבור עושין כן דליכא יוהרא כלל. וע"ע בתשובת חיים שאל, (שהבאתי לעייל) וכ"כ בפתחי תשובה (יו"ד סימן רמ"ו סק"ט) דל"ש מיחזי כיוהרא, אלא בדבר שעושה בפני רבים עיי"ש. וכן כתב בשם תשובת זכרון יהודה (חלק או"ח סי' י"ט) דירא שמים שאין מפורסם בחסידות יניחם בצינעא. עיי"ש. (ולא נעלם מעיני שיש מן האחרונים שפרשו דהא דאמר ירא שמים לא יניח וכו', דהיינו לענין שלא יניחם שניהם יחד. כמש"כ בשו"ת תשובה מאהבה ח"ב בגליון הש"ע סי' ל"ד, מכל מקום פשטא דלישנא לא משמע כן.)

רק שכל מי שמקפיד להניח תפילין דר"ת, ולפי מידת ירא שמים וחסידות שיש בו. ידע בעצמו שצריך לנהוג בהם קדושה יתירה. ושלא יניחם בחטף, כדי לצאת ידי חובה, וינהג בהם קדושה יתירה.

ויש להעיר גבי מה שפסק השו"ע (סימן כ"ה סעיף י"ג) דנוהגים שלא להסיר התפילין עד לאחר קדושת ובא לציון. והרמ"א הוסיף שעל פי הקבלה עד שיאמר שלושה קדישים, וארבעה קדושות עיי"ש. אומנם ראיתי רבים נוהגים להסיר מעליהם תפילין של רש"י בתפילת שמונה עשרה, או לאחר החזרה, קודם ובא לציון. ולכאורה מקפידים בדבר שיש בו חומרא וחסידות, ומצד שני מקילים בדבר אחר שהוא מנהג דעלמא ופשוט.

וכיון דתולים הדבר בזה שממהרין כל אחד למלאכתו או לצרכיו, לכך יכולים להסירם לאחר שאמרו ק"ש ותפילת שמונה עשרה. ועוד סוברים שבכל אופן אומרים קדושא דסידרא עם תפילין עליהם. אבל תדע שהנוהג להניחם הרי הוא בגדר ירא שמים מרבים ומדקדק בקלה כבחמורה, וראוי לו שלא יסירם עד לאחר ואמירת ובא לציון. מכל מקום מנהגא דעלמא להניח תפילין של רבנו תם, על אף דברי השו"ע שלא יניחם אלא ירא שמים וכו'. וכן המנהג להסיר תפילין של רש"י קודם אמירת ובא לציון על אף שהשו"ע העיד שהמנהג אחרת.

"ואמרתי שעיקר סיבת הדבר, שאנו מרחיקים בעצמנו את הקב"ה מאיתנו. הוא ציוה לנו והתקדישתם והייתם קדושים, ואמרו חז"ל כל המקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה מעט מקדשין אותו הרבה, בעולם הזה מקדשין אותו לעולם הבא, וכתוב אחר אומר כי ד' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך וגו', (והמאמר להצילך כולל הרבה ענינים, להצילך מן החרב מן הרעב ומן השבי ומן הביזה), והיה מחניך קדוש, ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך, הרי ביאר לנו הכתוב מפורש, שכאשר נהיה קדושים הוא מתהלך בינינו להצילנו מכל רע, אבל אם יראה בנו ערות דבר הוא שב מאחרינו, וממילא יחולו עלינו כל הסיבות ח"ו" (החפץ חיים - מכתבים ומאמרים)

הלכה פסוקה הרב יוסף שטילרמן

שמירת הלשון - למיחש ולהאמין

הקדמה: איתא בחז"ל, אף שאסור לקבל לשון הרע להוריד ערך חבירו, מ"מ למיחש ליה מיבעי[א]. לא בלבד שמותר למיחש, אלא פעמים גם מצוה למיחש כדי להגן על עצמו, ומי שהחמיר בעצמו ועי"ז בא לידי סכנה בגלל שלא הגין על עצמו, דמיו בראשו[ב]. ולפעמים מותר גם להאמין, וכדלקמ' בעזרהי"ת.

למיחש ליה מיבעי: בענין הגדר של "מיחש", כתב החפץ חיים וז"ל צריך לקבל את הדבר בדרך חשש בעלמא, היינו רק כדי לשמור את עצמו ממנו שלא יגיע לו היזק על ידו, ולא יהיה זה הדבר אפילו בגדר ספק, דמעמידין לאדם בחזקת כשרות כו', כי לא נגרע ערכו בעינינו על ידי הלישנא בישא לשום דבר, רק שהתורה התירה לחוש ללישנא בישא לענין לשמור את עצמו ואת אחרים ממנו עכ"ל[ג]. היוצא מזה, השומע לשון הרע על חבירו, יש לו לחוש לנהוג בזהירות כדי להגין מפני חבירו, ואף שיתכן שיגיע לחבירו צער מחמת זה, מ"מ התורה התירה להגן על עצמו בדרך חששא בעלמא. ואף שהוכרח לעשות פעולות של הגנה נגדו, מ"מ כתב החפ"ח ש"לא נגרע ערכו בעינינו", דהיינו שאסור להאמין בלבו לשנוא אותו, וכן אסור להזיק או לבייש אותו, וכן אסור למנוע ממנו שום טובה שמחוייב להיטיב לו מן הדין (כמו לכל ישראל כשר)[ד]. ועוד, הא שהתירו לחוש הוא רק כדי להגין על עצמו, אבל סתם לחוש ללישנא בישא בלי שום תועלת של הגנה, אסור[ה].

מתי מותר להאמין: מותר להאמין ב' עדים המעידים בב"ד (אבל לא מחוץ לב"ד)[ו]. וכן מותר להאמין לאדם המספר על עצמו[ז]. וכן מותר להאמין כל סיפור על אדם שאינו בכלל עמיתך, שאין דיני הלכות לשון הרע שייך עליהם[ח]. ופעמים מותר להאמין על ידי סברא חזקה. אמנם, בהלכה לא מצינו אלא ב' סברות שמספיקות וחזקות דיים שעל ידיהם מותר להאמין, והם הסברות של "מילתא דעבידי לאגלויי", ו"דברים נכרים", וכדלהלן.

מילתא דעבידי לאגלויי: כלל הוא בגמ', מילתא דעבידא לאיגלויי לא משקרי אינשי[ט]. וכתב החפ"ח, שהיינו דווקא במקרה שעביד מאוד לאיגלויי השקר, דהיינו שיכול לברר בהחלט אם הוא שקרן או לא, ואין לו דרך לחזור ולבאר כוונתו באופן שאינו שקר גמור[י]. אבל אם יש שום דרך שהוא יכול להסביר את דבריו, למשל שהוא יכול לומר "טעיתי", או "כך שמעתי", או במקרה שתלוי בהשערה והוא יכול לטעון "כך דעתי", וכל כיוצא בזה, אסור להאמינו[יא]. וכן אם יש שום צד שהמספר לא הבין את העובדות של הסיפור שראה, אסור להאמינו, ע' בהע'[יב]. וכן פשוט, אם המספר הוא סוג אדם שלא איכפת לו להיות שקרן, אין שייך דין זה. וכן אין להאמין ממי ששונא אותו, שמחמת השנאה חיישינן שישקר אף שעבידי לאגלויי[יג]. אף במקרה שמותר להאמין, מ"מ בלי תועלת אסור להטות אזנו לשמוע לשון הרע זה.

דברים הניכרים: מוכח מהגמ' שמותר להאמין לשון הרע על ידי "דברים הניכרים"[יד]. דברים הניכרים, היינו שיודע בעצמו עובדות אחרות הנוגעות ממש למה שסיפרו עליו, שאפילו בלי מה ששמע עליו היה נוטה לומר שזהו מה שקרה (והסיפור ששמע הוא כעין מכה בפטיש). [לדוגמא, מותר להאמין על מי שמוחזק בעבירה, שעבר בה עוד הפעם[טו].] כתב החפץ חיים חמשה תנאים בנוגע ל"דברים הניכרים"[טז], ואלו הן: א) אין צד לדון אותו לזכות: הסוגיא של "דברים הניכרים" נוגע דווקא בסיפור של עבירה שאין במה לדונו לצד זכות. שהרי אם יש במה לדונו לכף זכות, שפיר אסור להאמין להוריד ערכו, שהרי מחוייב לדונו לכף זכות, וכמו הרואה עצמו[יז]. ב) דברים ניכרים ממש: דווקא אם יש דברים הניכרים ממש, שנוגע לעבירה זו שסיפרו לו עליו, לאפוקי אם רק ניכר קצת[יח]. ג) שראה בעצמו: דווקא אם ראה את הדברים הניכרים בעצמו, לאפוקי אם שמע הדברים הניכרים מאחר, שאין שמיעה זו מועילה כלום יותר משאר שמיעת לשון הרע[יט]. ד) שיהיה לתועלת: דווקא שיהיה לו לתועלת, דאל"כ הרי אסור להטות אזנו לשמוע הסיפור[כ]. ה) רק להאמין בלבו: כל זה אינו מועיל אלא להאמין בלבו (לשנוא אותו מחמת עבירתו), אבל לא לעשות שום פעולה לגרום הפסד לחבירו[כא]. אחר כל זאת, סיים החפ"ח "צריכין ליזהר מאוד, ולחקור בשבע חקירות אם הם באמת דברים הנכרים כו', כי היצר מטעה את האדם בזה מאוד"[כב].

סברות אחרות: חוץ מסברות של "מילתא דעבידי לאגלויי" ו"דברים הניכרים", אסור להאמין לשון הרע ע"י שום סברות אחרות[כג]. לדוגמא, אסור להאמין אפילו לשנים המספרים (אא"כ מעידים בב"ד)[כד]. וכן אסור להאמין אפילו אם המספר "מאמין לו כבי תרי" (אפילו אביו או אשתו)[כה]. וכן אסור להאמין אפילו אם מסיח לפי תומו[כו]. וכן אסור להאמין אפילו אם המספר סיפר הלשון הרע בפני האדם הנידון (אא"כ האדם מודה בהדיא לסיפור שנאמר עליו)[כז]. וכן אסור להאמין אפילו אם המספר כולל את עצמו בתוך הסיפור (מותר רק להאמינו על מה שסיפר על עצמו, אבל לא על חבירו)[כח].

מותר להאמין רק העובדות אבל לא הפירוש: יש שני חלקים לכל סיפור: חלק א', העובדות (המציאות מה שקרה). חלק ב', הפירוש של העובדות (שתלוי בעיני המפרש). "דברים הנכרים" ו"מילתא דעבידי לאגלויי" מועילין להאמין לעובדות, אבל אינו נוגע כלל לענין הפירוש של העובדות. לכן, אף במקרה שמותר להאמין לעובדות, אין מותר להאמין פירוש של גנאי. רק בסיפור של מעשה עבירה שאין במה לדון אותו לכף זכות, שבזה ע"י שמותר להאמין לעובדות, ממילא מותר להאמין לגנאי, שהרי הפירוש האמיתי כלפי שמיא לעובדות אלו הם לגנאי. [אא"כ יש לדונו לכף זכות, לכן אף אם העובדות אמת, מ"מ עדיין אסור לגנותו, וכמו הרואה עצמו[כט].] אבל למשל, לגבי שלילת מעלות, לעולם אין זה גנאי כלפי שמיא, לכן אינו מועיל שום סברא לגנותו מחמת זה[ל].

סיכום: אף השומע לשה"ר לתועלת, אסור להאמין להוריד ערכו, אבל למיחש מבעי. למיחש, היינו לעשות פעולות של הגנה, אבל אסור למנוע ממנו שום טובה המחוייבת בהלכה. ואינו מותר להאמין בהחלט אלא על ידי א) שנים בב"ד ב) אדם על עצמו ג) או על מי שאינו בכלל עמיתך. ומותר להאמין גם על ידי סברא חזקה, דהיינו א) במילתא דעבידי לאגלויי ב) ובדברים הניכרים. סברות אלו מוגבלים לפי הגדרת חז"ל וכנ"ל, ולא כפי סברת אחרות הנראה בעינינו. ואין להאמין ע"י שום סברות אחרות, אפילו אם א) יש שני מספרים ב) המספר נאמן כבי תרי ג) המספר מסיח לפי תומו ד) סיפר בפני מי שנאמר עליו ה) המספר כולל את עצמו בסיפורו. על כן, צריך ליזהר בתנאים של דברים ניכרים, ובמילתא דעבידי לאגלויי, שלא יערבו בהם עוד סברות אחרות שבודה מליבו. וגם כל מקום שמותר להאמין, היינו לענין העובדות בלבד, אבל לעולם אסור להאמין פירוש לגנאי חוץ מעבירה שאין בו צד זכות, וכמו הרואה עצמו.

(א) נדה ס"א ע"א, כן דרש שם מהפסוק בירמיה לגבי המעשה של גדליה בן אחיקם. (ב) וכמעשה של גדליה בן אחיקם (ע' הערה הקודמת). (ג) חפ"ח כלל ו' ס"י. (ד) חפ"ח כלל ו' סי"א. (ה) חפ"ח כלל ו ס"י. (ו) חפ"ח כלל ז' ס"ג. (ז) חפ"ח כלל ז' ס"ב. (ח) היינו מדינא. אמנם, יש נידון בזה, אם אסור מדרבנן לספר ולקבל עליהם בלי שום תועלת, כדי להתרחק לא להתרגל בכך. (ט) יבמות (קטו, א, עז, א) ראש השנה (כב, ב). וכן בבאמ"ח כלל ז' ספק"ח כתב שמעטם זה קיבל רבי לשון הרע על ר' חייא על מה שסיפרו על ר' חייא שעשה בפרהסיא, משום שמילתא דעבידא לאגלויא ע"ש. (י) חפ"ח ח"ב כלל ט בבאמ"ח סקל"ו. (יא) באמ"ח שם. (יב) צריך להיות עובדות כל כך פשוט וברור, שחור לבן, בלי שום צורך לשיקול דעת, שאי אפשר להיות שום טעות בהבנה. דאל"כ, מה מועיל חזקה שאין אדם משקר, הא ודאי יכול לטעות. לדוגמא, המספר מה שקרא בעיתון, לכאורה מותר להאמין לו, שהרי מילתא דעבידי לאגלויי אם אינו נמצא בעיתון כמו שסיפר. מ"מ, שפיר שייך שטעה במה שקרא, שהרי מעשים בכל יום שאנשים אומרים שראה כך וכך בתוך ספר, ולא היה ולא נברא, וטעות זו אפשר לצאת מחמת כמה סיבות. (יג) חפ"ח כלל ז' באמ"ח סקט"ז. (יד) חפ"ח כלל ז' ס"י. (טו) באמ"ח כלל ז' סק"י. (טז) חפ"ח סוף כלל ז', ובח"ב כלל ו' ס"ט. (יז) חפ"ח כלל ז' ס"י. וכן אם מה שסיפרו עליו לגנות אינו שייך לעבירות, אלא לשלילת מעלות או מעשה אבותיו וכיוצא בזה, פשוט שאין שום צד שמותר לשמוע סיפור של גנות. ע' לקמ' הע' 179. (יח) חפ"ח כלל ז' סי"א, חילק בין "נכרים ממש" לבין "ניכר קצת". (יט) חפ"ח שם. שהסיפור הוא רק השלמה להדברים נכרים שכבר ראה מעצמו ע"ש. (כ) חפ"ח ח"ב כלל ו' ס"ט תנאי ד'. (כא) חפ"ח שם ושם. (כב) חפ"ח כלל ז' בהג"ה לס"י. וממשיך שם וז"ל כי היצר מטעה את האדם בזה מאוד, ומראה לו כמה דברים הנכרים שהם אמת, כדי שיאמין בזה וילכדנו על ידי זה ברשת של עון קבלת לשון הרע, ועל כן אל ימהר להקל בזה עכ"ל. (כג) כתב בבאמ"ח כלל ז' סק"ב וז"ל יעטך היצר שמחפש בזה אחר לדדי היתר, ובונה אותם על קו תוהו ואבני בוהו כו' עכ"ל. (כד) חפ"ח כלל ז' ס"ג. (כה) חפ"ח ח"ב כלל ו' ס"ז ובבאמ"ח שם סקט"ו. (כו) חפ"ח בכלל ז' ס"ט. (כז) חפ"ח כלל ז' ס"ב וס"ו. (כח) חפ"ח כלל א' ס"ט. (כט) הוא התנאי ראשון של החפ"ח הנ"ל לגבי דברים ניכרים. (ל) גם זה נכנס בתנאי ראשון דנ"ל.

חזו בני חביבי

הכולל נפתח בזכותכם! קול התור (תורה) נשמע בארצינו, הרב עמוס יוסיפוב עמל בפתיחת כולל לעמלי תורה, אברכים ובעלי בתים! אשרי מי שזוכה להחזיק דבר גדול ועצום זה, אהוב לפני המקום, ומביא ברכה, ומעלה את נשמות האהובים מעלה מעלה!!

שמחה ושפע רב
בסיום חלק ו'
חזון עובדיה

הלכות שבת עם מגיד השיעור הרב יצחק הדר הי"ו,
מתחילים חזון עובדיה הלכות ברכות, רביעי בשעה 8:00

חנוכת הבית
והילולא
בשמחה ושפע
רב בבית הר'
יוסף ביטון
ורעיתו הי"ו

שיעורי תורה

שיעור באור החיים הקדוש ע"י הרב חיים ביטון הי"ו רחוב ברקת 15 כל מוצ"ש

תהילים ושיעור לנשים אצל משפחת ליפשיץ רחוב לשם 19 בשעה 15:00

קבלת שבת לבנות בזמן הדלקת נרות אצל משפחת ר' דוד ירושלמי הי"ו, רחוב נופך 9, ממתקים והפתעות!

מתמידים לבנים

בתיה לבנות בבית הכנסת אהל לוי על ידי משפחת קוהלי הי"ו לבנות עד כיתה ח'

תהלים לבנים - תהלים לבנות - שיעורים בהלכה - שיעורים בגמרא - שיעור בזהר - שיעור דף יומי מפורסם בבתי הכנסת

שירותי דת וגמילות חסד

לתיאום בענין טהרה: שעות פתיחה החדשים 19:30-20:30

שאלות בהלכה וטהרה:

שאלות בהלכה וטהרה:

דיני תורה בדיני ממונות ושכנים:

גמ"ח תרופות:

גמ"ח רדיאטורים לחימום:

מיץ ענבים:

כרית של ברית:

גמ"ח בלוני גז:

גמ"ח מזוזות:

הצלה, עזרה ראשונה, זמינים 24 שעות ביממה - אברהם ג'יאן

הצלה, עזרה ראשונה, זמינים 24 שעות ביממה - חיים בלך

גמ"ח פלטות לשבת - משפחת פרלמן:

גמ"ח עריסה לתינוק לחודשים ראשונים:

גמ"ח טיטולים ומטרנה לע"נ אייל בן זהבה ז"ל, ולרפואת טוהר בת שני שרה אנילציה ואדים חמים, לע"נ שמעון בן לאה

אחות מוסמכת לשעת הצורך בשבת (פציעות זריקות וכו'):

אחות מוסמכת לשעת הצורך בשבת (פציעות זריקות וכו'):

גמ"ח כיסאות שולחנות ומזרנים וגמ"ח פלאטה של שבת:

גמ"ח כיסאות שולחנות, כסאות ג' טפחים, סירים גדולים:

גמ"ח כיסאות שולחנות מפות שולחן וכלי הגשה:

גמ"ח מוצצים ובקבוקים:

גמ"ח להמסת אבנים בכליות, החזרת פרקים למקום, וקיבוע:

מקרן, אנילציה, משאבת חלב ידני\חשמלי לע"נ אסתר בת ג'ויה

איסוף וחלוקת מזון למשפחות:

גמ"ח מכשיר ניווט ווייז WAZE:

אסתר קוק: 058-7171537 אילנה: 052-7111480
הרב דוד שרעבי טל: 054-2002882
הרב יוסף שטילרמן טל: 02-5715176
הרב עמנואל איפרגן טל: 058-7188158
גב' שולה ויטנשטיין טל: 054-8441374
הרב מרדכי ויטנשטין טל: 054-8441374
משפחת בן ישי טל: 054-8402564
משפחת נחמני טל: 050-5245392
משפחת דוד שילמן רח' ברקת טל: 0525712663
משפחת קוהלי אבני החושן 106 טל: 0527659122
אחלמה 10 טל: 0502616377
אחלמה 11 טל: 0587668000
רח' אודם 18 טל: 0584226225
ר' שלמה ברונר: 0547857575
על ידי משפחת ויצמן רחוב ברקת 4 טל: 050-6401440
משפחת בן סימון, טל: 0257110091 0504168728
גב' מטטוב: רח' אודם 16
גב' רינה:
הרב איתמר שעיה טל: 052-6161696
אביאל ירושלמי 0504116009
הרב חיים דדש טל: 02-5711480
משפחת אלקיים טל: 02-5715028
הרב משה קליין טל: 052-3466778
משפחת שרעבי טל: 054-8002882
גב' קרוליין שרעבי טל: 054-6535441
הר' אלעזר לוי טל: 0548590029

לעילוי נשמת
ויקטוריה
בת סנובר ז"ל

HARSHMUEL.COM TASHMA.NET
sharabymail@gmail.com
TEL: 0542002882